

Lik Noviga Mesta

o

Voskersji Zbora
Svoje Fare.Berdo vojvoda Rudolfa
Avstrijanskiga slavim,
Vladika Antona Volfa
Z Francam, zopet zbor, večnim.Trideset pomlad minulo,
Kar žalujem Cirhejma;
Društvo kora se rasulo
O vremení Marmona.Naj pogine z letopisa
Kervotočnih dni spomin!
Mesto svetiga Felisa
Žaril palen si Bersljin!Rijoveli so kanoni
V kmetiče razljutene:
Dnarjov lakomni Frankoni
Spuntali Kočevarje.Vodja! korarji! vživajte
Dedov priliko darú!
Enoglasno prepevajte
Jedutuni! lik Bogú!Lepiga komún življenja
Zopet gledal bo primir:
Milostin, dobrot, učenja
Naj nikdar ne vsahne vir.

Neustadt's Jubellied

bey

Wiederherstellung des Capitels
seiner Pfarrkirche.Hymnen bring' ich meinem Gründer
Rudolph's Werth verständig dar,
Freiße Franz und Wolf nicht minder,
Deren Ruf mich neu gebär.Dreßsig Lenze sind entflohen,
Seit ich Kircheim verlor,
Und in Marmont's Tagen zogen
Meine Priesler aus dem Chor.Ausgelöscht aus den Annalen
Werd' die blutgetünchte Zeit,
Da Bersljin die Brandesstrahlen
Bis zur Felix-Stadt gestreut.Fürchtbar brüllt Geschütes Donner
In die aufgeregte Schar:
Franzmann's Habsucht dem Bewohner
Aus Gottschee empörend war.Freuet, Propst, Capitularen!
Frommer Ahnen Stiftung Euch;
Singt mit heil'gen Sängerscharen
Jubellieder Gott zugleich.Schönen Wandels Beyspiel sehen
Wird die Herde sonder Fehl;
Weiser Lehr, der Armuth Flehen
Nie versieg der Spenden Quell.

Z.

C.

1. Lik, Jubelgesang; likan, geglättet. 2. Voskersje, Erweckung; kresati, excitare. 3. Zbor, Versammlung, Collegium, Capitel. 4. Berdo Rudolfa, Rudolfswert, Neustadt. 5. Avstrijanski, österrichisch. 6. Slaviti, preisen. 7. Vladika, Bischof. 8. Večniti, ewigen. 9. Cirhejin, Neustädter Propst, gest. 1802. 10. Društvo kora, Canonici. 11. Vreme Marmona, Zeit Marmont's, des 1. französischen Gouverneurs in Syrien. 12. Letopis, Annale, Jahrbuch. 13. Kervotočen, blutvergießend. 14. Felis, Felix, dessen Körper im Hochaltare der Neustädter Capitelfirche ruht. 15. Zariti, röthen. 16. Palen, angezündet. 17. Bersljin, Dorf bey Neustadt. 18. Razljuten, erboßt. 19. Frankon, Franzose. 20. Kočevar, Gottscheer; kočiti, herumziehen. 21. Vodja, Führer, Propst. 22. Dedi, Ahnen. 23. Prilika, Gelegenheit, Anstalt. 24. Enoglasno, einimmig. 25. Jedutun, Sänger, bey der Bundeslade auf Sion zu Jerusalem, vom Könige David angestellt. 26. Komun, Gemeinde. 27. Primir, Beyspiel. 28. Milostina, Almosen. 29. Usahiti, versiegen. 30. Vir, Quelle.

Neustadt, gedruckt bey Heinrich Wilh. Tander.

Spominske slike iz svetovne razstave I. 1873.

Načertuje Jos. Levičnik, učenik.

(Dalje.)

Motto: „Človek se neč
Dokler živi.“

Narodna prislovica.

Slavnega vojskovodjo Cincinata so stari Rimci poklicali od pluga za najvišega gospodarja — diktatorja; sovražnike pokorivši se je zopet

podal k plugu, tudi Avstrija ima slavnega vojskovodjo, kateremu svitli vladar izročajo vojsko, in ta je — slavoznani nadvojvoda Albreht.

O času miru pa je ta gospod skozi in skozi tako praktičen, najden, brihten in umen zemljiški gospodar, kakor ga mu tudi ni z lepo pára, in njegova gospodarstvena posestva (n. pr. sloveči ogerski Starigrad [Ungarisch Altenburg] s slavno znano kmetijsko šolo) in raznotere fabrike po zgornjih deželah priznavajo strokovnjaki perve verste v vsakem oziru kot odlični uzor gospodarstvenega napredka. Tudi na svetovni razstavi imel je ta slavni gospod svojo lastno sgrado pod imenom: „Pavillon Sr. kais. Hoheit des Erzherzogs Albrecht“. Karkolj se prideluje na njegovih obširnih lastninah, bilo je ondi poočitovano v neštevilnih izglednih exemplarih; zlasti pa so bili še odlični gozdnarski pridelki njegovih šleskih lastnin. Kar se kolj napravlja in zdeluje lepega in koristnega iz lesa: razno pohišno in gospodarsko orodje, sodarska déla, vložena tla (parquet), furnire in na stotine enacih stvari, pa tudi razni gozdni sadeži i. t. d. kazali so, kako mnogoverstne dobičke zna pridobivati umen gospodar od gozda.

Posebno častno mërem omeniti tudi sgrade, ki je pod naslovom: „Collectiv - Ausstellung des Fürsten Schwarzenberg“ kazala pridelke iz posestev te slavno znane kneževske rodbine. V primeri z ostalo razstavo je bilo to poslopje sicer majhno, ali obsegalo je v malem skoraj vse, kar se je na razstavi vidilo v tolikih ogromno — neštevilnih variacijah. Zdelo se mi je ondi, kakor bi se bil nahajal v kakem muzeju. Raznoverstni poljski žitni, sočivni in kermni pridelki v odbrani izverstnosti; raznotero sadje; železnine; lesovje; rude; kamnje; svila; preja; volna; hmelj; sladkor; žganjarije; vino; pusušene ribe, nekoliko natlačenih zverad (med njimi velikanski jelen), z eno besedo: stvari brez števila, vse pa neizrečeno lepo vredjene, tako da se oko ni moglo nagledati; v resnici: bilo je izverstno! ali kakor Nemci pravijo: „einzig!“ Pred sgrado nahajal se je mali vertiček s sprelepim cvetličjem preukusno okinčan; vmes nasajenega je bilo mnogo sadnega drevja, katerega plod je bil o času moje nazočnosti ravno dozorel; v sredi tega vertca pa je bil umetno narejen in dobro zagrajen globok vodni tomún (Bassin), v katerem je več živih brebrev (Biber) vganjalo svoje brezskerbne šale in skazevalo pred očmi radovednih gledavcev podvodne burke. (Ti brebri so prišli poznej, kakor sem v časnikih bral, v Schönbrunski zverinjak.)

Enako, kakor o knez Schwarzenbergovim pavilonu reči se je moglo tudi o sgradi, ki je nosila naslov: „Pavillon des Kärnthner Hüttenberger Montan - Vereins“. Poslopje v primeri z marsikakem drugim ni bilo ravno posebno obširno, al razpostavljene rude, železnine vseh mogočih versta, razno orodje, jeklo, puške, drat, kosé, serpi, plehnati izdelki, svinčnine raznih oblik i. t. d. bile so viditi v tako popolnih exemplarih

da ni bilo moč nagledati se tega. Kar zadene pridelke železnine, jekla in svinca, se Gorotan zamore res posebno blagoslovljen imenovati, in kar zlasti te kovine odlikuje, je njihova izverstna znotranja vrednost in žlahtnost. Kot posebenemu spoštovalcu koroške dežele bilo mi je prav drago, da nisem bil zgrešil te sgrade. —

V „Pavillon der Donau-Dampfschiffahrts-Gesellschaft für Schiffsmaschinen“ občudoval sem zlasti tri ladjine parne stroje, zmed katerih je eden (z močjo za 150 konj) počival; dva druga, in scer eden z močjo za 100 konj, drugi pa za 60 konj, sta delovala. Pervi zmed teh dveh bil je še stare verste na kolesa, drugi pa na vertilo (Propeller). Poslednjega sem posebno pazljivo ogledoval in občudoval bistroumno znajdbo slavnega Ressel-a, vsled katere si velikanske ladije tako rekoč s svojim pod vodo skritim čelom po vertenju (z vertilnim kolesom) režejo pot skoz morske valove. Poleg teh strojev nakupičeno je bilo ondi tudi še dokaj drugega broderskega orodja, vervi, verig, sidér, čolnov i. t. d.

Tudi v „Pavillon für Geschichte der Erfindungen und Frauenarbeiten“ sem bil zašel. Brez števila šivalnih strojev (Nähmaschinen) bilo je ondi razpostavljenih, zraven pa tudi sprelepi šivani in vezeni izdelki, ki se po teh strojih izgotovljujejo. Bilo je dalje ondi tudi mnogo večjih in manjših gasilnic (brizgelj); dalje več sisaljk (Wasserpumpen), zmed katerih so bile ene take, da ženejo pri hišah vodo po 3—4 nadstropja visoko. Tudi mnogo gospodarskih in vertnarskih vodostrojov (Wasserwerke), mnogo njih celo iz daljne Amerike, bilo je vmes; ne vem pa, kako da se je bilo zraven vverstilo tudi mnogo suhe konservirane svinine (suhega svinjskega mesa), ki je bila deloma celo všita v tkanino, da se bolj na dolgo brezškodna ohrani. Mnogo slik poočitovale in kazalo je, kako in na kaki način naj se ta jedila pripravljajo in dobro ohranijo. Pa! — saj so znajdbe raznotere, zmed katerih gotovo ni zadnja ta, ki pové, kako se jedila, in zlasti okusna svinina dado dolgo časa dobro shraniti. Poleg tega je bilo v tem oddelku tudi razpostavljenih mnogo žitnih plemen od gorenjega jezera (Lac superior) v Ameriki, pa tudi več nožarskih izdelkov, preprog i. t. d. —

(Dalje prihodnjic.)

Dopisi in novice.

— *Iz Cola.* Dopis iz Vrabč na Vipavskem v 12. listu »Učit. Tov.«, v katerem g. Ivan Zarnik o Postojnski učiteljski konferenci konečno poroča, mi je povod, da njegovemu poročilu, kar se tiče mojega govorjenja „o kmetijskem polduku v ljudskih šolah“, ugovorjaje destavim resnico.

G. Zarnik piše:

»Iz Pernétovega spisa o kmetijskem nauku posnamem jedro, ki je:

- 1) kdo naj obiskuje ta nauk in,
- 2) kateri čas naj se v to voli? —